FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT PHILIPPE LÉGER

föredraget den 9 november 1995 *

1. High Court of Justice, Queen's Bench Division, har begärt ett förhandsavgörande av fem frågor inom ramen för en tvist avseende tullförfarandet för import till Förenade kungariket av räkor som införts från Färöarna. Dessa frågor gäller bestämmelserna om ursprungsbestämning av importerade varor samt bestämmelserna om uppbörd i efterhand av importtullar som inte tidigare har utkrävts av gäldenären.

2. Det förefaller som om liknande tvister avseende Føroya Fiskasøla, en av sökandena vid den nationella domstolen, var anhängiga i andra medlemsstater vid slutet av år 1994 (Belgien, Danmark, Tyskland, Frankrike och Nederländerna) [1].

3. Jag skall inledningsvis kort erinra om Färöarnas konstitutionella situation samt deras förhållande till gemenskapen.

4. I enlighet med en dansk lag, Hjemmestyrelov nr 137 av den 23 mars 1948, är Färöarna självstyrande men förenade med Konungariket Danmark. Färöingarna är personer av dansk nationalitet som är bosatta på Färöarna. Den lokala färöiska regeringen har särskilt ansvar för tullfrågor. De lokala myndigheterna har även behörighet att besluta om förandet av färöisk flagg av fartyg registrerade på Färöarna.

5. Enligt artikel 227.5 a i EEG-fördraget, i den lydelse som framgår av artikel 15.2 i rådets beslut av den 1 januari 1973 om ändring av handlingarna om de nya medlemsstaternas anslutning till Europeiska gemenskaperna [2], hade Konungariket Danmark möjlighet att senast den 31 december 1975 meddela gemenskapen att EEG-fördraget skulle vara tillämpligt på Färöarna. Då detta inte skedde, är således EG-fördraget inte tillämpligt på dessa öar.

Tillämpliga bestämmelser i målet vid den nationella domstolen

6. Rådets förordning (EEG) nr 2051/74 av den 1 augusti 1974 om tullförfarande

* Originalspråk: franska.

1 — Se sökandenas yttranden i huvudförfarandet, punkt 11.

2 — EGT nr L 2, s. 1.

avseende vissa varor med ursprung i och som införts från Färöarna [3] [vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå] utgör en del i utvecklingen mot ett gradvis avskaffande av tullar på import från Färöarna.

7. I enlighet med artikel 2.2 och bilaga II till denna förordning importeras kräft-och blötdjur med ursprung i Färöarna tullfritt till Förenade kungariket.

8. I bilaga IV till förordningen definieras begreppet ursprungsvara för varor som omfattas av den gemensamma organisationen av marknaderna inom sektorn för fiskeriprodukter:

"I.... följande varor skall anses ha sitt ursprung i Färöarna ...:

a) ...

b) varor från havsfiske som hämtats ur havet av fartyg från Färöarna,

...

Med begreppet 'fartyg från Färöarna' avses endast fartyg:

— som är registrerade eller anmälda för registrering på Färöarna,

— som för färöisk flagg,

— som till minst hälften ägs av medborgare i gemenskapens medlemsstater oavsett om de är bosatta eller inte på Färöarna eller av ett företag med huvudkontor inom en medlemsstats territorium eller på Färöarna ...,

— vars kapten och befäl uteslutande består av medborgare från gemenskapens medlemsstater oavsett om de är bosatta eller inte på Färöarna,

— vars besättning är sammansatt så att minst 75 procent är medborgare i gemenskapens medlemsstater oavsett om de är bosatta eller inte på Färöarna."

3 — EGT nr L 212, s. 33.

9. I artikel 4.1 [4] föreskrivs följande:

"För tillämpningen av denna förordning definieras begreppet ursprungsvaror enligt det förfarande som föreskrivs i artikel 14 i rådets förordning (EEG) nr 802/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma definitionen av begreppet varors ursprung [5], med förbehåll för de särskilda bestämmelserna i bilaga IV samt bestämmelserna i punkt 2."

10. I artikel 14 i förordning nr 802/68 definieras det förfarande som följs av den ursprungskommitté som inrättats genom denna förordning.

11. Enligt artikel 4.2 i förordning 2051/74 kan en nedsättning av tulltaxan beviljas under förutsättning av att ett varucertifikat EUR.1 uppvisas, vars förlaga finns i bilaga V till förordningen. I detta anges att certifikatet utfärdas av myndigheterna på Färöarna vid exporten av de varor som certifikatet avser.

12. Kommissionens förordning (EEG) nr 3184/74 av den 6 december 1974 om definition av begreppet ursprungsvara och om metoder för administrativt samarbete för tillämpning av tullförfarande avseende vissa varor med ursprung i och som införts från Färöarna [6] [vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå] innehåller de tillämpliga reglerna vad gäller såväl villkoren för hur varorna erhåller ursprungsstatus som hur denna bevisas samt metoderna för att kontrollera att denna ursprungsstatus verkligen föreligger.

13. I artikel 2.1 a i denna förordning föreskrivs att som varor med ursprung i Färöarna anses de "varor som i sin helhet är framställda på Färöarna".

14. I artikel 3 anges:

"Som 'varor som i sin helhet är framställda på Färöarna' ... anses:

...

f) Varor från havsfiske och andra varor som hämtats ur havet av deras fartyg.

..."

...

4 — Tidigare artikel 5, numera artikel 4 i enlighet med artikel 1.2 i rådets förordning (EEG) nr 2612/79 av den 23 november 1979 om ändring av förordning (EEG) nr 2051/74 om tullförfarande avseende vissa varor med ursprung i och som införts från Färöarna (EGT nr L 301, s. 1 [vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå]).

5 — EGT nr L 148, s. 1 [vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå]. Denna förordning har upphävts, efter fastställande, genom artikel 251 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, vilken trädde i kraft den 1 januari 1994 (EGT nr L 302, s. 1).

6 — EGT nr L 344, s. 1.

15. I den förklarande noten 4 i bilaga I till förordning nr 3184/74 återges i sak definitionen av "fartyg från Färöarna" som finns i bilaga IV till förordning nr 2051/74.

16. I artikel 7.1 i förordning nr 3184/74 föreskrivs:

"Varornas ursprungsstatus bevisas genom uppvisandet av ett varucertifikat EUR.1 ... utfärdat av Føroya Gjaldstova" [7].

17. I artikel 9 görs tillägget att ett varucertifikat endast utfärdas efter skriftlig ansökan från exportören. Føroya Gjaldstova skall vidta nödvändiga åtgärder för att kontrollera varornas ursprung och de övriga uppgifterna i certifikatet (artikel 22.2). Efterkontroller av varucertifikat EUR.1 kan utföras som stickprovskontroller eller när tullmyndigheterna i den importerande medlemsstaten har rimlig anledning till tvivel om ett dokuments äkthet eller om att uppgifterna om de ifrågavarande varornas verkliga ursprung är riktiga (artikel 46.1). Tullmyndigheterna i den importerande medlemsstaten skall sända tillbaka certifikatet till Føroya Gjaldstova och uppge de formella eller sakliga skälen till undersökningen (artikel 46.2). Dessa underrättas om resultaten av efterkontrollen. Dessa resultat skall göra det möjligt att fastställa om varucertifikatet avser de varor som verkligen har exporterats och om dessa varor verkligen har ursprungsstatus (artikel 46.3).

18. När en medlemsstats behöriga myndigheter konstaterar att hela eller en del av det importtullbelopp som lagligen skall betalas inte har utkrävts av gäldenären, kan de inleda ett uppbördsförfarande för obetalda tullar med tillämpning av rådets förordning (EEG) nr 1697/79 av den 24 juli 1979 om uppbörd i efterhand av import-eller exporttullar som inte har utkrävts av gäldenären för varor som hänförts till ett tullförfarande som medför skyldighet att betala sådana tullar [8] [vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå].

19. I enlighet med artikel 2.1 andra stycket [9] i denna förordning kan förfarandet inte inledas senare än tre år efter den dag då det belopp som ursprungligen krävdes av gäldenären bokfördes eller, om det inte har bokförts, från den dag då tullskulden avseende varorna i fråga uppkom.

7 — Namnet på tullmyndigheten på Färöarna då förordningen utfärdades.

8 — EGT nr L 197, s. 1. Denna förordning har upphävts, efter fastställande, genom artikel 251 i ovannämnda förordning nr 2913/92 som trädde i kraft den 1 januari 1994.

9 — Återges i huvudsak i artikel 221.3 i nu gällande tullkodex för gemenskapen.

20. För övrigt gäller följande enligt artikel 5.2 första stycket: [10]

"De behöriga myndigheterna kan avstå från att inleda ett uppbördsförfarande i efterhand av en importtull ... som inte har uppburits på grund av ett misstag från de behöriga myndigheternas sida och som gäldenären inte rimligen kunde ha upptäckt, eftersom denne för sin del handlat i god tro och följt bestämmelserna i den gällande lagstiftningen i fråga om tulldeklarationen."

21. Tillämpningsvillkoren för denna artikel har lagts fast genom kommissionens förordning (EEG) nr 1573/80 av den 20 juni 1980 [11], upphävd och ersatt från den 1 september 1989 av kommissionens förordning (EEG) nr 2380/89 av den 2 augusti 1989 [12], vilken i sin tur har ersatts från den 1 september 1991 av kommissionens förordning (EEG) nr 2164/91 av den 23 juli 1991 [13] [vid översättningen fanns inga svenska versioner att tillgå].

22. Enligt artikel 4 i dessa tre förordningar skall frågan om att inte uppbära tullar i efterhand när tullbeloppet är lika med eller överstiger 2 000 ecu hänskjutas till kommissionen, som beslutar efter att ha rådgjort med en tullfrihetskommitté.

Bakgrund och förfarande vid den nationella domstolen

23. Faroe Seafood Co. Ltd (nedan kallat Faroe Seafood), ett bolag med begränsat ansvar enligt engelsk rätt, är ett helägt dotterbolag till L/F Føroya Fiskasøla (nedan kallat Føroya Fiskasøla) och var vid tidpunkten för dessa händelser ett kooperativ enligt färöisk rätt [14], vars delägare var redare för fisketrålare registrerade på Färöarna och lokala fiskeriföretag. Faroe Seafood importerade grå och rosa räkor från bland andra Føroya Fiskasøla.

24. Makarna John och Celia Smith, som var verksamma under namnet Arthur Smith ("a firm", nedan kallat Arthur Smith), utövade verksamhet som skeppsklarerare, stuvare och tullombud. [15]

10 — Återges i huvudsak i artikel 220.2 b i nu gällande tullkodex för gemenskapen.

11 — EGT nr L 161, s. 1.

12 — EGT nr L 225, s. 30.

13 — EGT nr L 201, s. 16.

14 — Sedan den 31 december 1993 är L/F Føroya Fiskasøla ett holdingbolag, som endast äger aktierna i ett bolag med begränsat ansvar kallat P/F Føroya Fiskasøla (se punkt 18, not 16, i sökandenas yttrande i målet vid den nationella domstolen).

15 — Se punkt 44 i sökandenas yttranden i målet vid den nationella domstolen.

25. I syfte att undersöka om alla de räkor som importerades till gemenskapen med varucertifikat EUR.1 verkligen var av färöiskt ursprung besökte medlemmar av GD XXI vid kommissionen Färöarna mellan den 16 september och den 4 oktober 1991 tillsammans med en brittisk och en dansk tulltjänsteman, efter att först ha fått den färöiska tullmyndighetens tillstånd.

26. Efter detta besök översändes en rapport av den 3 oktober 1991 till tullmyndigheten på Färöarna, med följande konstateranden:

— I besättningen på färöiska fartyg som fiskade inom Kanadas egen ekonomiska zon ingick i enlighet med befraktningsöverenskommelser kanadensiska fiskare och vid vissa tillfällen kanadensiskt befäl, vilka deltog i fiskeaktiviteterna.

— Vid vissa fisken översteg således antalet medborgare från tredje land den gräns på 25 procent som tilläts enligt förordning nr 3184/74.

— Räkor som inköpts från färöiska och utländska fartyg levererades till två färöiska fabriker, där de skalades och huvudsakligen avsågs att exporteras till gemenskapen, dock utan att de vare sig vid lossningen eller senare under lagringen skildes åt i förhållande till ursprung.

27. Den brittiska tullmyndigheten ansåg att de importerade produkterna inte kunde anses ha sitt ursprung i Färöarna på sätt som avses i de tillämpliga bestämmelserna och att de ifrågavarande varorna följaktligen inte kunde erhålla förmånsbehandling vid importen.

28. Mellan den 23 april och den 11 maj 1992 delgav den brittiska tullmyndigheten Føroya Fiskasøla och Faroe Seafood en anmodan om att betala tull som uppgick till totalt 493 888,44 UKL för import från Färöarna mellan den 9 maj 1989 och den 10 september 1991. Den 21 september 1992 delgav myndigheten Arthur Smith en anmodan om att betala 1 158 030,14 UKL. Dessa betalningsanmaningar utfärdades på grundval av förordning nr 1697/79.

29. Det är en talan mot dessa betalningsanmaningar som är anhängig vid den hänskjutande nationella domstolen.

30. Vid denna domstol har sökandena gjort gällande att

— de importerade produkterna hade sitt ursprung i Färöarna,

— de brittiska tullmyndigheterna inte kunde avvisa de bevis som varucertifikaten EUR.1 utgjorde, vilka tullmyndigheten på Färöarna uttryckligen har vidhållit är giltiga oaktat rapporten av den 3 oktober 1991,

— artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 skulle tillämpas i deras fall.

31. Arthur Smith har vidare åberopat att betalningsanmaningen som företaget erhållit var ogiltig i sin helhet på den grunden att en del av fordran redan var preskriberad i enlighet med artikel 2.1 i förordning nr 1697/79. Arthur Smith har vidhållit att denna fullständiga ogiltighet var en följd av tillämpningen av en nationell föreskrift, enligt vilken den samlade fordran är ogiltig i sin helhet när en av dess delar inte kan indrivas.

32. High Court of Justice, Queen's Bench Division, ansåg att tvisterna gav upphov till vissa tolkningssvårigheter avseende gemenskapsrätten och har därför beslutat att förklara målet vilande samt har ställt följande frågor till domstolen:

"1) a) När en medlemsstats behöriga myndigheter begär uppbörd i efterhand av importtull i enlighet med rådets förordning nr 1697/79, på den grunden att varorna inte hade sitt ursprung i det territorium som angivits i det berörda varucertifikatet EUR.1, skall det fastställas regler i nationell rätt eller i gemenskapsrätten beträffande

— vilken part som bär bevisbördan för att varorna inte har ursprungsstatus, och

— vilken typ av bevis som är tillämplig i det föreliggande fallet?

b) Om dessa regler fastställs i gemenskapsrätten, vilka är de?

2) Innebär en riktig tolkning av rådets förordning nr 2051/74, kommissionens förordning nr 3184/74 och rådets förordning nr 1697/79 att en medlemsstats behöriga myndigheter får uppbära tull i efterhand på varor importerade från Färöarna, när

— dessa myndigheter inte har uppburit tull vid importen, eftersom de då godtog varucertifikaten EUR.1, i vilka deklarerades att varorna var av färöiskt ursprung,

— de behöriga myndigheterna på Färöarna har utfärdat dessa varucertifikat EUR.1 i god tro,

— det framgår av en utredning utförd av tjänstemän från kommissionen tillsammans med en dansk och en brittisk tjänsteman att varorna i fråga inte uppfyllde reglerna om ursprung, eftersom de fabriker varifrån varorna härrörde hade bearbetat ursprungsvaror och varor som saknade ursprungsstatus utan att göra åtskillnad mellan dem samt eftersom ansökan inte åtföljdes av handlingar avseende de använda råvarornas status,

— det i utredningen konstaterades att 'dessa varucertifikat EUR.1 ... ogiltigförklaras i sin helhet eller till viss del',

— myndigheterna på Färöarna har avvisat utredningens slutsatser och vidhållit att certifikaten är giltiga,

— de punkter i utredningsrapporten som har ifrågasatts av myndigheterna på Färöarna inte har hänskjutits till Ursprungskommittén, samt när,

— till följd av utredningsrapporten, andra frågor som har tagits upp i utredningen har hänskjutits till Ursprungskommittén.

3) a) Skall de kriterier enligt vilka fartyg från Färöarna definieras i bilaga IV

till rådets förordning nr 2051/74 samt den förklarande noten 4 i kommissionens förordning nr 3184/74 läsas kumulativt eller alternativt?

b) Om dessa kriterier skall läsas kumulativt, omfattar ordet 'besättning' som förekommer i dessa bestämmelser även de personer som inte ingår i den ordinarie personalen ombord på fartyget utan som i enlighet med en överenskommelse med ett företag i ett tredje land har anställts för ett visst fiske eller en del av ett fiske för tjänstgöring på fartyget som praktikanter eller som okvalificerad maskinpersonal och som avlönas antingen av fartygets redare eller av företaget i tredje land?

c) När en fiskerifabrik vid bearbetningen inte skiljer råvarorna åt i förhållande till deras olika ursprung, såsom föreskrivs i förordning nr 3184/74, kan en medlemsstats tullmyndigheter ta ut tull på import från denna fabrik motsvarande den tull som skulle ha kunnat utkrävas om varornas ursprung i varje last hade stått i proportion till de råvarors ursprung som hade kommit in till fabriken under det år importen ägde rum?

4) a) När en medlemsstats myndigheter sänder en anmodan om att i efterhand betala ett samlat belopp och när en del av detta sålunda fordrade belopp inte kan indrivas i enlighet med artikel 2.1 i förordning nr 1697/79, är det enligt nationell rätt eller enligt gemenskapsrätten som det skall avgöras om betalningsanmaningen skall anses som ogiltig i sin helhet?

b) Om denna fråga omfattas av gemenskapsrätten, under vilka omständigheter skall betalningsanmaningen (eventuellt) anses som ogiltig i sin helhet?

5) Kan en medlemsstats behöriga myndigheter, enligt en riktig tolkning av artikel 5.2 i rådets förordning nr 1697/79 och artikel 4 i kommissionens förordning nr 2164/91, inleda uppbörd i efterhand av importavgifter som inte har uttagits vid importen av varorna utan att först hänskjuta frågan till kommissionen, då

— exportören har handlat i god tro och deklarerat att varorna var av färöiskt ursprung,

— exportören har följt samtliga gällande bestämmelser avseende tulldeklarationen, såvida man inte kan sluta sig till motsatsen av den föregående punkten,

— de behöriga myndigheterna inom det territorium från vilket varorna exporterades i god tro har intygat i varucertifikaten 'EUR.1' att varorna hade sitt ursprung inom detta territorium och inte vid något tillfälle har ansett att certifikaten inte längre var giltiga,

— de behöriga myndigheterna i den importerande medlemsstaten har handlat i god tro och inledningsvis godtagit det ursprung som deklarerats för varorna i varucertifikaten,

— gäldenärerna hela tiden har varit i god tro om att varornas ursprung var det som deklarerades i varucertifikaten,

— de behöriga myndigheterna i den importerande medlemsstaten har medgett att de inte prövade ansökan om befrielse från tull innan de utfärdade anmodan att betala i efterhand,

— dessa behöriga myndigheter har beslutat att inte hänskjuta ärendet till kommissionen, eftersom de inte ansåg att villkoren för att få befrielse från tull enligt artikel 5.2 var uppfyllda då de ansåg att det var importören eller agenten som bar risken för det fall det visade sig att varucertifikatet EUR.1 hade utfärdats av misstag, och att en importör som är helägd av exportören samt denna exportörs agent borde ha varit i stånd att fastställa ifrågavarande varors ursprung?"

Inledande anmärkningar

Føroya Fiskasølas försättande i konkurs under pågående förfarande

33. Det framgår av uppgifter i handlingarna att ett konkursförfarande har inletts den 31 juli 1995 avseende Føroya Fiskasøla, det vill säga under det pågående förfarandet avseende begäran om förhandsavgörande.

34. Denna omständighet kommer inte att ha någon inverkan på genomförandet av förfarandet vid domstolen. För det första därför att den hänskjutande domstolen inte officiellt har meddelat domstolen att huvudförfarandet har avslutats, förklarats för vilande eller avbrutits vad gäller Føroya Fiskasøla på grund av konkursen och för det andra därför att andra parter i målet vid den nationella domstolen omfattas av det pågående förfarandet, då det framgår av handlingarna att konkursen inte påverkar Faroe Seafood, dotterbolag till Føroya Fiskasøla.

Påstående om kränkning av den grundläggande rätten att äga egendom

35. Före sin prövning av frågorna i begäran om förhandsavgörande har sökandena i målet vid den nationella domstolen hävdat att uppbörd i efterhand av omtvistade tullar utgör en kränkning av den grundläggande rätten att äga egendom som avses i artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna [nedan kallad Europakonventionen] av den 4 november 1950, såsom den har tolkats av kommissionen och Europadomstolen för mänskliga rättigheter.

36. De har understrukit att den möjlighet som föreskrivs i andra stycket i denna artikel 1 att införa bestämmelser som är nödvändiga för att bland annat säkerställa betalning av skatt och andra avgifter skall användas med beaktande av proportionalitetsprincipen.

37. Enligt sökandena har emellertid proportionalitetsprincipen inte beaktats avseende omständigheterna i målet vid den nationella domstolen med hänsyn till att

— importen har skett i god tro på grundval av certifikat som utfärdats av myndigheterna inom det exporterande territoriet utan att de tre näringsidkarna har tvivlat på att dessa myndigheters tolkning av bestämmelserna var riktig,

— tullbeloppet inte längre kan utkrävas av den som förvärvat produkterna, vilken är den som skulle ha burit dessa avgifter om de hade uppburits i samband med importen på normalt sätt, vilket får till följd att en uppbörd i efterhand av dessa tullar från sökandena utgör ett betydande ingrepp i deras bolagstillgångar som kan innebära en risk för att Arthur Smith försätts i konkurs på grund av det fordrade beloppets storlek,

— sökandena inte hade något ekonomiskt intresse av att föredra en tolkning av gemenskapsbestämmelserna framför en annan.

38. Sökandena kan ånyo hänvisa till dessa argument i samband med sin prövning av den femte frågan.

39. Genom att göra detta begär de av domstolen att den skall pröva problemet mot bakgrund av en rättsregel som den hänskjutande domstolen inte har hänvisat till.

40. En sekundärrättslig gemenskapsbestämmelse prövas normalt i förhållande till de allmänna principerna i gemenskapsrätten, däribland de grundläggande rättigheterna, inom ramen för ett hänskjutande för bedömning av giltigheten eller en direkt talan om ogiltigförklaring.

41. En begäran om förhandsavgörande är anhängig vid domstolen och inte en bedömning av giltigheten av de åsyftade gemenskapsförordningarna i fråga. Varken parterna i målet vid den nationella domstolen, institutionerna eller de medlemsstater som har inkommit med yttranden till domstolen kan ändra innehållet i den fråga som den nationella domstolen har formulerat eller lägga till andra frågor.

42. Domstolen kan emellertid på eget initiativ ogiltigförklara en bestämmelse som den endast har ombetts att tolka. [16]

43. Sökandena i målet vid den nationella domstolen har inte uttryckligen begärt att domstolen skall uttala sig om giltigheten av en av gemenskapsförordningarna i fråga. Deras argumentation förefaller gälla tolkningen när de hävdar [17] att domstolens tolkning av gemenskapsrätten inte får "göra intrång i" de rättigheter som tillerkänns dem enligt Europakonventionen och dess protokoll.

44. Det förefaller i själva verket som om de två första omständigheterna som åberopats av parterna i huvudförfarandet till stöd för deras argumentation helt enkelt hänför sig till prövningen av de normala förutsättningarna för att tillämpa förordning nr 1697/79, vilka är föremål för den femte frågan i begäran om förhandsavgörande. Jag kommer därför att pröva dessa inom ramen för denna fråga. När det gäller den tredje omständigheten som avser frånvaron av ekonomiskt intresse av att föredra en tolkning framför en annan av förordning nr 2051/74 och nr 3184/74, begränsar jag mig till att omedelbart understryka att en exportör och en importör självklart får ekonomiska fördelar i form av ökad konkurrenskraft på den importerande statens marknad, när varorna kan importeras tullfritt i stället för till normal tulltaxa.

16 — Se dom av den 3 februari 1977, Strehl (62/76, Rec. s. 211), och av den 15 oktober 1980, Roquette Frères (145/79, Rec. s. 2917).

17 — Punkt 45 i sökandenas skriftliga yttranden.

Den första frågan

45. Med sin första fråga vill den nationella domstolen — för tillämpningen av förordning nr 2051/74 och nr 3184/74 — i huvudsak veta om bestämmelserna om bevisbördan och bevismedlen för att varorna har ursprungsstatus eller inte faller under gemenskapsrätten eller under nationell rätt. I det förstnämnda fallet ombeds domstolen ange vilka regler som är tillämpliga.

46. Svaret skall sökas genom en granskning av de särskilda bestämmelserna och den allmänna systematiken i förordning nr 2051/74 och dess tillämpningsförordning nr 3184/74.

47. Syftet med förordning nr 2051/74 är att fortlöpande avveckla tullar på import av varor med ursprung i och som införts från Färöarna. Målet är att denna import skall omfattas av bestämmelserna om förmånsbehandling, vilka avviker från de vanliga gemenskapsrättsliga bestämmelserna på området.

48. Enligt förordningen fordras därför bevis för att tillämpningsvillkoren för undantaget är uppfyllda. Som villkor för ett beviljande av nedsättning av tull för de berörda varorna krävs uttryckligen enligt artikel 4.2 [18] att ett varucertifikat EUR.1 uppvisas, som utfärdats vid exporten av tullmyndigheten på Färöarna. Under dessa förhållanden åvilar således bevisbördan för varornas ursprungsstatus oundvikligen exportören. I artikel 21 i förordning nr 3184/74 bekräftas att det ankommer på exportören eller dennes representant att ansöka om ett varucertifikat för varorna och att för detta ändamål överlämna alla de bestyrkande handlingar som visar att de varor som skall exporteras uppfyller kraven för att ett sådant intyg skall kunna utfärdas.

49. Bevisbördan för en varas ursprungsstatus regleras således i gemenskapsrätten. Även bevismedlen anges: Ursprungsstatus kan styrkas med alla medel ("alla bestyrkande handlingar") i förhållande till tullmyndigheten på Färöarna som sedan utfärdar ett varucertifikat EUR.1, vilket för den näringsidkare som handlägger importformaliteterna utgör beviset, i förhållande till tullmyndigheterna i importlandet, för att produkterna är av färöiskt ursprung.

50. Genom möjligheten av en kontroll antingen när begäran om utfärdande av ett varucertifikat EUR.1 inlämnas eller senare föreskrivs i artiklarna 25 och 46 i förordning nr 3184/74 att det åvilar de behöriga tullmyndigheterna att anföra bevis om motsat-

18 — Se fotnot 4 ovan.

sen. Utan att något särskilt villkor anges föreskrivs att även denna motbevisning kan ske med alla medel.

51. Av det föregående framgår följande:

— Bevisbördan för ursprungsstatus, reglerna om motbevisning samt de tillåtna bevismedlen styrs inte av nationell rätt utan av gemenskapsrätten.

— Bevisbördan för varornas ursprungsstatus åvilar exportören i förhållande till tullmyndigheten på Färöarna och till den näringsidkare som handlägger importformaliteterna med avseende på den importerande staten.

— Den färöiske exportören kan i förhållande till tullmyndigheten på Färöarna styrka de exporterade varornas ursprung med alla medel.

— I förhållande till den importerande staten styrks varornas ursprungsstatus genom uppvisandet av ett varucertifikat EUR.1 som utfärdats av tullmyndigheten på Färöarna.

— Bevisning om motsatsen, som åvilar de behöriga tullmyndigheterna, kan föras med alla medel.

52. Det ankommer på den nationella domstolen att säkerställa att dessa regler iakttas och att bedöma bevisvärdet av den bevisning som var och en av parterna har åberopat.

Den andra frågan

53. Med denna fråga vill den hänskjutande domstolen i huvudsak veta om tullmyndigheten i en importerande medlemsstat — utan att hänskjuta frågan till den ursprungskommitté som avses i artikel 4.1 [19] i förordning nr 2051/74 — kan lämna varucertifikaten EUR.1 utan avseende, eftersom de på grundval av rapporten från kommissionens utredning själva har bedömt att dessa certifikat är ogiltiga, trots att tullmyndigheten på Färöarna har bestridit slutsatserna i rapporten och intygat de utfärdade certifikatens giltighet.

54. Domstolen skall med andra ord huvudsakligen uttala sig om frågan om en importe-

19 — Ibidem.

rande medlemsstat kan anse ett certifikat EUR.1 som ogiltigt utan godkännande av tullmyndigheten på Färöarna eller, för det fall ett sådant godkännande inte har erhållits, utan att ha hänskjutit frågan till Ursprungskommittén.

55. I domen av den 12 juli 1984 i målet Les Rapides Savoyards m. fl. [20] tolkade domstolen bestämmelser som hade vissa likheter med bestämmelserna i det föreliggande fallet, om utfärdande av varucertifikat EUR.1 avseende ursprungsvaror och som ingick i protokoll nr 3 som är bilagt avtalet mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet av den 22 juli 1972 [21] (nedan kallat EEG—Schweiz-avtalet) i dess ändrade lydelse, bland annat genom dels beslut nr 10/73 från den gemensamma kommittén EEG—Schweiz av den 12 december 1973, vilket trädde i kraft inom gemenskapen genom rådets förordning (EEG) nr 3600/73 av den 27 december 1973 [22], dels beslut nr 1/77 från den gemensamma kommittén EEG—Schweiz av den 14 december 1977, vilket trädde i kraft inom gemenskapen genom rådets förordning (EEG) nr 2933/77 av den 20 december 1977 [23].

56. Domstolen konstaterade [24] att enligt samtliga de bestämmelser som granskades är ursprungsbestämningen av varorna enligt protokoll nr 3 grundat på en fördelning av behörigheten mellan tullmyndigheterna i frihandelsavtalets parter, på så sätt att ursprunget fastställs av den exporterande statens myndigheter medan kontrollen av hur detta system fungerar säkerställs genom ett administrativt samarbete mellan bägge parters berörda myndigheter.

57. Domstolen uttalade [25] att denna mekanism endast kan fungera om tullmyndigheten i den importerande staten godtar de bedömningar som myndigheterna i den exporterande staten lagenligen har gjort. Denna slutsats grundades [26] på den omständigheten att det inte fanns anledning att frukta missbruk, då artiklarna 16 och 17 i protokoll nr 3, i den lydelse som gällde vid tidpunkten för tvisten vid den nationella domstolen, detaljreglerade samarbetsmetoderna mellan de berörda tullmyndigheterna för det fall ursprunget bestreds eller i händelse av exportörens eller importörens bedrägeri. Samma slutsats har för övrigt [27] fått stöd av konstaterandet att systemets funktion inte utgör ett hinder mot vare sig gemenskapens, medlemsstaternas eller berörda tredje länders skatterättsliga suveränitet, eftersom bestämmelserna i protokoll nr 3 har fastställts på grundval av ömsesidiga skyldigheter enligt vilka parterna är likställda i sina förbindelser med varandra.

58. I domen av den 7 december 1993 i målet Huygen m. fl. [28], som gällde protokoll nr

20 — 218/83, Rec. s. 3105.

21 — Rådets förordning (EEG) nr 2840/72 av den 19 december 1972 (EGT nr L 300, s. 188).

22 — EGT nr L 365, s. 135.

23 — EGT nr L 342, s. 27.

24 — Punkt 26.

25 — Punkt 27.

26 — Punkt 28.

27 — Punkt 29.

28 — C-12/92, Rec. s. I-6381, punkt 24 och 25.

3 som är bilagt avtalet av den 22 juli 1972 [29] mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Republiken Österrike — analogt med EEG—Schweiz-avtalet — bekräftade domstolen att bestämningen av varors ursprung görs på grundval av en kompetensfördelning mellan avtalsparternas tullmyndigheter och att den föreskrivna mekanismen endast kan fungera om tullmyndigheten i den importerande staten godtar de bedömningar som myndigheterna i den exporterande staten lagenligen har gjort. Domstolen medgav helt enkelt [30] att för det fall tullmyndigheterna i den exporterande staten inte har möjlighet att regelmässigt genomföra den kontroll i efterhand som föreskrivs i protokollet, finns det inga bestämmelser i detta som innehåller ett förbud för myndigheterna i den importerande staten att uppnå det mål som eftersträvas med denna kontroll, det vill säga att kontrollera äktheten och riktigheten av certifikat EUR.1, genom att beakta andra bevis för varornas ursprung.

59. Trots de betydande likheterna mellan det system som har inrättats genom protokoll nr 3 som är bilagt EEG—Schweiz-avtalet och det som har införts genom förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74, kan flera grundläggande skillnader påvisas, vilka enligt min åsikt medför att tolkningen i den ovan nämnda domen i målet Les Rapides Savoyards m. fl. inte skulle kunna användas i det föreliggande fallet.

60. För det första stadfästs systemet i protokoll nr 3 i ett internationellt avtal som förenar gemenskapen med ett tredje land på grundval av ömsesidiga åtaganden.

61. Förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74 utgör däremot unilaterala handlingar från gemenskapens sida, vilka inte innefattar någon skyldighet för Färöarna.

62. För det andra föreskrivs i artikel 17.3 andra stycket i protokoll nr 3, i den lydelse som framgår av den ovannämnda gemensamma kommitténs beslut nr 1/77, uttryckligen en bestämmelse om reglering av tvister mellan tullmyndigheterna i den importerande staten och tullmyndigheterna i den exporterande staten. I artikeln föreskrivs följande: "När dessa tvister inte har kunnat lösas mellan tullmyndigheterna i den importerande staten och tullmyndigheten i den exporterande staten eller när de ger upphov till ett problem avseende tolkningen av det föreliggande protokollet, skall tvisten hänskjutas till Tullkommittén." Tullkommittén är den gemensamma kommitté som har inrättats genom artikel 29 i avtalet. Den består dels av företrädare för gemenskapen, dels av företrädare för Schweiz (artikel 30 i avtalet), det vill säga från det tredje land som är medkontrahent. Kommittén "ansvarar för avtalets förvaltning och ... bevakar att det genomförs på ett korrekt sätt ... Den fattar beslut i de fall som föreskrivs i avtalet" (artikel 29).

63. Även om artikel 46 i förordning nr 3184/74 i stora drag innehåller samma

29 — EGT nr L 300, s. 1.
30 — Punkt 27.

bestämmelser som den ändrade artikel 17 i protokoll nr 3 om administrativt samarbete avseende kontroller i efterhand, inbegrips inte principen att tvister skall avgöras av en tullkommitté, vilket föreskrivs i artikel 17.3 andra stycket. Ursprungskommittén, till vilken artikel 4.1 i förordning nr 2051/74 hänvisar, består endast av företrädare för medlemsstaterna och en företrädare för kommissionen (artikel 12 i förordning nr 802/68), medan företrädare för tredje land utesluts. Enligt det elfte övervägandet i förordning nr 802/68 har kommittén inrättats i syfte att införa ett gemenskapsförfarande för att anta "tillämpningsbestämmelser" för denna förordning i syfte att skapa en enhetlig tillämpning av förordningen. Enligt artikel 14 i förordningen har emellertid kommittén inom ramen för denna verksamhet endast en rådgivande roll avseende de föreslagna bestämmelserna som framförts av kommissionens företrädare. Tillämpningsbestämmelserna antas senare av antingen kommissionen eller rådet. När det gäller artikel 4.1 i förordning nr 2051/74 definieras inte ursprungsprodukter med hänvisning till förfarandet i artikel 14 i förordning nr 802/68 annat än "*med förbehåll för* de i bilaga IV nämnda särskilda reglerna" [31], det vill säga de som avser "definition av begreppet 'ursprungsvara' för varor som härrör från den gemensamma organisationen av marknaderna inom sektorn för *varor från fiske*" [32].

64. De två huvudsakliga överväganden som utgjorde grund för tolkningen i den ovannämnda domen i målet Les Rapides Savoyards m. fl., det vill säga förekomsten av ömsesidiga åtaganden samt en bestämmelse om lösning av tvister, återfinns således inte i förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74.

65. Även om det genom dessa sistnämnda förordningar ensidigt har inrättats ett system för administrativt samarbete som är tillämpligt på utfärdandet av varucertifikat och som syftar till att underlätta och göra bevisningen om varors ursprung enhetlig samt att i efterhand kontrollera äktheten av dessa certifikat, har man inte ensidigt kunnat föreskriva ett system med gemensamt skiljeförfarande från fall till fall i eventuella tvister. Den rådgivande befogenhet som Ursprungskommittén — som är ett rent gemenskapsorgan — har kan utövas endast beträffande den allmänna definitionen av begreppet ursprungsvaror genom de tillämpningsbestämmelser som beslutats av kommissionen eller rådet och med uttryckligt förbehåll för den definition av ursprungsstatus för varor från fiske som lagts fast i bilaga IV till förordning nr 2051/74.

66. I detta sammanhang har de bedömningar som tullmyndigheten på Färöarna gjorde vid utfärdandet av certifikaten EUR.1 eller vid sin kontroll i efterhand inte ens underförstått godtagits som fullständigt obestridliga enligt de ovannämnda förordningarna. Ett sådant godtagande skulle medföra att det blev omöjligt att kontrollera det välgrundade i en särskild bedömning — oavsett vilken — som tullmyndigheten på Färöarna hade gjort. Gemenskapen skulle då vara tvungen att söka efter principlösningen av varje tvist genom ändringar av själva gemenskapsbestämmelserna, vilket knappast kan ha varit gemenskapslagstiftarens avsikt.

31 — Min kursivering.
32 — Min kursivering.

67. I enlighet med förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74 kan tullmyndigheterna i den importerande medlemsstaten göra en annan bedömning än vad tullmyndigheten på Färöarna har gjort, när de erhåller resultaten av den kontroll i efterhand som den sistnämnda myndigheten har genomfört eller annars, som i det föreliggande fallet, på grundval av en utredningsrapport från gemenskapen med tillämpning av artikel 15 b (EEG) nr 1468/81 av den 19 maj 1981 om ömsesidig hjälp mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter samt om samarbete mellan de förra och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen [33], i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 945/87 av den 30 mars 1987 [34].

68. Den tolkning som jag föreslår bevarar möjligheten att lösa eventuella tvister utan att systematiskt behöva göra en ändring av bestämmelserna. Näringsidkaren kan nämligen väcka talan vid den behöriga nationella domstolen mot myndigheternas beslut i den importerande staten, varvid den enhetliga tillämpningen av gemenskapsrätten kan säkerställas inom ramen för begäran om förhandsavgörande.

69. Det finns anledning att påpeka att det tolkningsproblem som tas upp i den andra tolkningsfrågan inte längre är aktuellt, eftersom ett avtal, som trädde i kraft den 1 januari 1992, mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen å ena sidan och Danmarks regering samt den lokala regeringen på Färöarna å den andra, ingicks den 2 december 1991 och godkändes på gemenskapens vägnar genom rådets beslut 91/668/EEG av den 2 december 1991 [35]. Enligt artikel 30 i avtalet inrättas en gemensam kommitté med uppgift att förvalta avtalet och bevaka dess korrekta genomförande. Kommittén fattar beslut i de fall som föreskrivs i avtalet. Den är sammansatt av företrädare för avtalsparterna och uttalar sig om enighet föreligger (artikel 31 i avtalet). Genom artikel 25 i protokoll nr 3 i avtalet införs ett heltäckande system för administrativt samarbete. I artikeln återges i stora drag de bestämmelser som finns i artiklarna 16 och 17 i deras ändrade lydelse i protokoll nr 3 som är bilagt EEG—Schweiz-avtalet och i punkt 5 föreskrivs särskilt: "Tvister som inte kan lösas mellan tullmyndigheterna i den importerande staten eller det importerande territoriet och tullmyndigheterna i den exporterande staten eller det exporterande territoriet eller som gäller ett tolkningsproblem avseende det aktuella protokollet skall hänskjutas till Tullkommittén." Domstolens rättspraxis Les Rapides Savoyards skulle således endast vara tillämplig på detta avtal.

Den tredje frågan

70. Med denna fråga vill den nationella domstolen för det första veta om kriterierna för definitionen av "fartyg" från Färöarna i den mening som avses i bilaga IV till förordning nr 2051/74 och i den förklarande noten 4 i bilaga I till förordning nr 3184/74 är kumulativa. I händelse av ett jakande svar begär

33 — EGT nr L 144, s. 1.
34 — EGT nr L 90, s. 3.
35 — EGT nr L 371, s. 1.

den nationella domstolen för det andra att domstolen skall avgränsa innehållet i ett av dessa kriterier avseende begreppet "besättning". För det tredje vill den underförstått veta om räkor som har fångats av fartyg från Färöarna skall bearbetas åtskilt från räkor som kommer från annat tredje land eller om de kan bearbetas samtidigt och det endast är nödvändigt att göra en bokföringsmässig åtskillnad. Slutligen, för det fjärde, vill den nationella domstolen veta om tull, i det fall räkorna har bearbetats samtidigt utan att de fysiskt sett har skilts åt, kan uttas som om varornas ursprung i varje last hade stått i proportion till de råvarors ursprung som hade kommit in till fabriken under det år importen ägde rum.

71. Dessa fyra punkter skall belysas nedan.

Är kriterierna för definitionen av fartyg från Färöarna kumulativa eller alternativa?

72. I bilaga IV till förordning nr 2051/74 och i den förklarande noten 4 i bilaga I till förordning nr 3184/74, där begreppet "fartyg" definieras, anges fem villkor som jag har återgett i punkt 8 ovan.

73. De följande exemplen, som har lämnats av kommissionen [36] och Förenade kungariket [37], visar att följderna skulle bli märkliga om man godtog att dessa villkor var alternativa:

— Alla fartyg från gemenskapen skulle anses som fartyg från Färöarna.

— Ett fartyg av vilken nationalitet som helst som endast uppfyllde ett av villkoren skulle anses som ett fartyg från Färöarna.

— I synnerhet den omständigheten att ett fartyg registrerat i Kanada som för detta lands flagg och vars ägare och besättningsmedlemmar är av grekisk nationalitet skulle vara ett fartyg från Färöarna.

74. Sökandena i målet vid den nationella domstolen har emellertid vidhållit att villkoren måste ses som alternativa och har åberopat artikel 4 i protokoll nr 2 i fördraget om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen [38] samt artikel 227.5 a i fördraget. Enligt sökandena framgår det vid en jämförelse av dessa texter att danska

36 — Punkt 4 i kommissionens yttrande.

37 — Punkt 6.1.2 i Förenade kungarikets yttrande.

38 — EGT nr L 73, 1972, s. 5.

medborgare bosatta på Färöarna inte är medborgare i en av gemenskapens medlemsstater, vilket skulle få till följd att inget fartyg med färöisk besättning skulle kunna uppfylla villkoren i den förklarande noten 4 i bilaga I till förordning nr 3184/74, enligt vilka en besättning skall vara sammansatt så att "minst 75 procent är *medborgare i gemenskapens medlemsstater* oavsett om de är bosatta eller inte på Färöarna" [39].

75. Det är riktigt att enligt lydelsen av den ovannämnda artikel 4 i protokoll nr 2 anses "danska medborgare som är bosatta på Färöarna ... vara medborgare i en medlemsstat enligt definitionen i de ursprungliga fördragen först från den dag då dessa fördrag blir tillämpliga på öarna".

76. Det är likaledes riktigt, såsom har påpekats i punkt 5 ovan, att Konungariket Danmark inte meddelade gemenskapen före den 31 december 1975 att EEG-fördraget var tillämpligt på Färöarna, med den följden att danska medborgare bosatta på dessa öar inte är medborgare i en medlemsstat.

77. Detta problem beror emellertid utan tvekan på den omständigheten att förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74 antogs före den 31 december 1975, vilket var sista dagen för Konungariket Danmark att inkomma med ett eventuellt meddelande. Dessa texter utformades mot bakgrund av en förmodad tillämpning av EEG-fördraget på öarna och därav användningen av formuleringen "medborgare i gemenskapens medlemsstater oavsett om de är bosatta eller inte på Färöarna" i bilaga IV till förordning nr 2051/74 och i den förklarande noten 4 i bilaga I till förordning nr 3184/74. Denna inadekvata formulering bör inte tolkas bokstavligen utan förstås som avseende å ena sidan medborgarna i medlemsstaterna och å andra sidan danska medborgare bosatta på Färöarna.

78. Problemet med formuleringen har således belysts och analyserats och kan inte anses utgöra en omständighet som leder till att villkoren för att betecknas som ett "fartyg från Färöarna" skall tolkas som alternativa.

79. Jag anser således att kriterierna för definitionen av "fartyg från Färöarna" är kumulativa.

Definition av begreppet "besättning"

80. Begreppet "besättning" skall förstås som samtliga de personer som ansvarar för att manövrera och driva fartyget, inklusive de uppgifter som har samband med den ekonomiska verksamhet som utövas ombord på detta.

39 — Författarens markering.

81. Besättningen inbegriper de personer som i enlighet med den hänskjutande domstolens uttryck anställts "för att arbeta på fartyget" som praktikanter eller som okvalificerad maskinpersonal. Dessa personer deltar samtliga till viss del i att manövrera och driva fartyget. Det har liten betydelse i detta sammanhang om de avlönas av fartygets redare eller av ett företag i tredje land. Det har likaledes liten betydelse om de är knutna till fartyget genom fast eller tillfällig anställning. De avgörande kriterierna är den verkliga verksamhet som utförs på fartyget, inte de juridiska beteckningar som har valts när anställningsavtalen ingicks.

82. Gemenskapsbestämmelserna i fråga syftar till en fortlöpande avveckling av tullar till förmån för varor som har fiskats av fiskeenheter med nära koppling till Färöarna. En vid tolkning av definitionen av begreppet fartyg efter en restriktiv tolkning av begreppet besättning skulle innebära att man inte tog hänsyn till syftet med förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74.

83. Att undanta praktikanter och okvalificerad maskinpersonal skulle göra det möjligt att på ett enkelt sätt kringgå de villkor som föreskrivits av gemenskapsrätten. Det skulle vara tillräckligt att använda personer som man i all hast klassade som tillhörande dessa kategorier.

84. Begreppet besättning skulle inte, som sökandena i målet vid den nationella domstolen föreslår, kunna begränsas till "det ordinarie antalet anställda på fartyget". Begreppet "besättning" innefattar ett funktionellt sakförhållande, nämligen en faktisk medverkan i verksamheten på fartyget. Definitionen av begreppet beror inte på antalet personer som ingår i besättningen. En anpassning av antalet anställda i förhållande till fartygets behov avgörs av ekonomiska skäl som beror på olika objektiva parametrar, ibland även subjektiva överväganden, vilka dock inte är av den beskaffenheten att den första betydelsen av begreppet besättning begränsas.

Metoder för bearbetning av räkor med olika ursprung

85. Enligt artikel 2.2 i förordning nr 2051/74 förbehålls förmånsbehandling i tullhänseende endast "varor ... med ursprung i och som införts från Färöarna". För att omfattas av dessa bestämmelser krävs enligt artikel 4.2 att ett certifikat företes, i vilket varornas färöiska ursprung intygas. Enligt bilaga IV punkt I b i samma förordning anses "produkter från havsfiske som hämtats ur havet *av färöiska fartyg*" som ursprungsvaror. [40]

86. Enligt artikel 2 första stycket 1 a i förordning nr 3184/74 anses "varor som i *sin helhet* framställts på Färöarna" som ursprungsvaror. [41]

40 — Min kursivering.
41 — Min kursivering.

87. Som ursprungsvaror från Färöarna anses enligt artikel 2 andra stycket 1 b i samma bestämmelse även de varor som framställts på öarna och i vilkas tillverkning har använts varor med ursprung från tredje land, förutsatt att dessa varor har genomgått en tillräcklig behandling eller bearbetning med hänsyn till artikel 4.

88. I artikel 4.3 e preciseras att "en enkel blandning av varor, även av olika slag" alltid skall anses som otillräcklig för att ge den färdiga varan ursprungsstatus, så snart en eller flera av de beståndsdelar som ingår i blandningen inte kan anses ha sitt ursprung i Färöarna.

89. Den omständigheten att räkor med ursprung i tredje land ingår i en blandning som för övrigt består av räkor med ursprung i Färöarna innebär förljaktligen inte att varan i sin helhet får ursprungsstatus i enlighet med artikel 2.1 b i förordning nr 3184/74, det vill säga som en vara tillverkad på Färöarna av beståndsdelar med olika ursprung.

90. I än mindre grad kan varan i sin helhet ges ursprungsstatus enligt artikel 2.1 a, det vill säga som en vara som i sin helhet har framställts på Färöarna.

91. Jag vill för övrigt understryka att den bearbetning som enbart består i anrättning och konservering av kräftdjur som saknar ursprungsstatus, såsom den bearbetning som utförs i de fabriker som avses i tvisten vid den nationella domstolen av produkter som åsyftas i kapitel 3 i den gemensamma tulltaxan, inte heller ger upphov till ursprungsstatus för de varor som genomgår denna bearbetning (se bilaga II, lista A, position 16.05 i förordning nr 3184/74). Bearbetningen medför endast en ändring av tariffplaceringen, närmare bestämt från position 03.03 till position 16.05.

92. Jag vill slutligen även påpeka att det enligt artikel 19.1 i förordning nr 3184/74 föreskrivs att de använda varor som inte har sitt ursprung i Färöarna inte kan bli föremål för någon som helst återbetalning av tull eller befrielse från tull.

93. Av det föregående framgår att gemenskapslagstiftaren genom ett stort antal anvisningar av restriktiv beskaffenhet har avsett att förbehålla förmånsbehandlingen i tullhänseende endast åt de räkor som verkligen har sitt ursprung i Färöarna i enlighet med de regler denne föreskrivit. Exportören, som bär bevisbördan, skall på ett säkert sätt visa att varorna är av färöiskt ursprung.

94. Ett fysiskt avskiljande av räkor med färöiskt ursprung under bearbetningen är säkerligen den mest effektiva metoden för att säkerställa detta ursprung.

95. Sökandena i målet vid den nationella domstolen har gjort gällande att ett företag visserligen kan bearbeta såväl ursprungsvaror som varor som saknar ursprungsstatus under ett visst år, men att detta inte nödvändigtvis innebär att företaget bearbetar båda kategorier samtidigt.

96. Detta påstående är i själva verket knutet till frågan om bevisbördan. Det är exportörens uppgift att i samband med begäran om utfärdande av certifikat EUR.1 visa att en bestämd last består av räkor med ursprungsstatus. Det sätt på vilket den fabrik fungerar som har utfört bearbetningen medför inte en presumtion till det exporterande företagets fördel om att de varor som har importerats till Förenade kungariket är av färöiskt ursprung. Det ändrar således inte bevisbördan.

97. För det fall att samma fabrik vid olika tillfällen, det vill säga åtskilda, bearbetar räkor med ursprungsstatus och räkor som inte har ursprungsstatus, åligger det näringsidkaren att med alla medel bevisa att de räkor som importerats till Förenade kungariket har ursprungsstatus.

98. Om räkor med olika ursprung bearbetas samtidigt och ger upphov till sammanblandning, måste näringsidkaren likaledes med alla medel, i synnerhet genom bokföring, bevisa den exakta proportionen och således även kvantiteten färöiska räkor i den färdiga produkten. I detta fall syftar användningen av bokföring inte till att ge räkorna i de exporterade lasterna en ursprungsstatus som de inte är berättigade till. Användning av bokföring har endast betydelse inom ramen för bevisningen av vilken kvantitet räkor med färöiskt ursprung som verkligen finns i dessa laster. Den leder till att endast de produkter som är berättigade till förmånsbehandling avskiljs.

99. I förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74 görs undantag från det allmänna tullförfarandet och dessa förordningar skall således tolkas strikt. Det måste därför konstateras att det i dessa förordningar inte föreskrivs ett system med bokföringsmässig åtskillnad [42], som skulle tillåta att lasterna i sin helhet tillerkändes ursprungsstatus när de består av en blandning av produkter som fiskats av fartyg från Färöarna och varor från tredje land.

Följderna av att råvaror har bearbetats utan att åtskiljas

100. En samtidig bearbetning av räkor i en fabrik förhindrar att det med avseende på en särskild last på förhand kan anses som fastställt att varorna i denna "i sin helhet erhållits" på Färöarna och att de följaktligen har ursprungsstatus.

42 — Vars detaljer ännu inte angivits i de skriftliga yttranden som inkommit till domstolen.

101. När varucertifikat EUR.1 har utfärdats utan korrekt bestyrkande och en kontroll i efterhand visar att produkter av olika ursprung har sammanblandats, leder det till att bevisbördan överflyttas. Certifikatet kan inte längre anses som ett tillräckligt bevis för varornas ursprungsstatus. Näringsidkaren måste således för varje omtvistad last med hjälp av övertygande bevis i form av bokföring visa vilken andel räkor som fiskats av fartyg från Färöarna som lasten faktiskt innehåller.

102. Om det färöiska ursprunget inte bekräftats för en särskild del av lasten, kan näringsidkaren i princip inte åtnjuta förmånsbehandling i den utsträckning han har rätt till. Jag vill på denna punkt erinra om domstolens dom i målet Huygen m. fl. [43], i vilken uttalades att en kontroll i efterhand som inte leder till en bekräftelse av det ursprung för varorna som angivits i certifikat EUR.1 får den följden att varorna inte kan omfattas av den avsedda förmånsbehandlingen.

103. De behöriga tullmyndigheterna skulle således ha rätt att ta ut full tullavgift på alla lasterna.

104. När omständigheterna är som i det föreliggande fallet (kontroll i efterhand som omfattar flera hela år) kan emellertid de behöriga myndigheterna i enlighet med proportionalitetsprincipen utta tull motsvarande det belopp som skulle kunna utkrävas för det fall varornas ursprung i varje last hade stått i proportion till de råvarors ursprung som kommit in till fabriken under importåret. Det bör understrykas att en för gäldenären så förmånlig behandling inte förefaller möjlig, såvida inte myndigheterna förfogar över säkra uppgifter om de olika kvantiteterna i fråga, antingen genom egen försorg eller genom gäldenären. I det motsatta fallet framgår det av de bestämmelser som avser följderna av bevisbördan att gäldenären blir skyldig att erlägga tull för lasterna i deras helhet.

Den fjärde frågan

105. Med denna fråga vill den hänskjutande domstolen i huvudsak veta, för det första, om villkoren för att de rättsakter som de nationella myndigheterna antagit i syfte att uppbära importtull i efterhand i enlighet med förordning nr 1697/79 skall vara giltiga faller under gemenskapsrätten eller under nationell rätt. Om dessa villkor faller under nationell rätt, vill den nationella domstolen, för det andra, veta om gemenskapsrätten utgör hinder för en nationell bestämmelse om att en betalningsanmodan är ogiltig i sin helhet när en del av den fordran som avses är preskriberad med tillämpning av artikel 2.1 i förordning nr 1697/79.

43 — Se punkt 17 ovan.

106. I domen av den 27 mars 1980, Salumi m. fl. [44], uttalade domstolen att i den utsträckning gemenskapsrättsliga föreskrifter saknas på området skall formerna och villkoren för uppbärande av gemenskapsavgifter samt utnämningen av de myndigheter som ansvarar för uppbörden och de domstolar som skall vara behöriga att avgöra tvister som denna uppbörd kan ge upphov till bestämmas enligt den nationella rättsordningen, så länge dessa former och villkor inte gör uppbörden av skatter och avgifter till gemenskapen mindre effektiv än uppbörden av nationella skatter och avgifter av samma slag. Domstolen tillade [45] att tillämpningen av nationell lagstiftning skall ske på ett ickediskriminerande sätt jämfört med de rent nationella förfarandena för att avgöra tvister av samma slag men av nationell bakgrund och att formerna för förfarandet inte får medföra att utövandet av rättigheter som tillerkänns genom gemenskapsrätten omöjliggörs. Domstolen avsåg [46] med sådana rättigheter som tillerkänns genom gemenskapens rättsordning särskilt de rättigheter som offentliga myndigheter får genom den direkta effekten av en bestämmelse i gemenskapsrätten, i synnerhet befogenheten att väcka talan om krav på betalning av skatter och avgifter som skulle ha uppburits tidigare.

107. Enligt artikel 2.1 första stycket i förordning nr 1697/79 åläggs en medlemsstats behöriga myndigheter som konstaterat att importtull inte uppburits att inleda ett förfarande för uppbörd av denna tull. I det andra stycket i samma artikel föreskrivs att skulden preskriberas efter tre år. I punkt 2 anges att förfarandet för uppbörd inleds genom att den berörde delges det belopp som importtullen uppgår till och som denne är skyldig att betala. I artikel 4 föreskrivs allmänt att förfarandet genomförs "i enlighet med de gällande bestämmelserna på området".

108. Således föreskrivs enligt gemenskapsrätten endast bestämmelser om en treårig preskriptionstid och om ett uppbördsförfarande som inleds med en "delgivning", utan ytterligare precisering av formföreskrifterna för förfarandet.

109. Följaktligen fastställs bestämmelserna om rättsliga åtgärder i nationell rätt inom de gränser som angivits i den ovannämnda domen i målet Salumi m. fl.

110. Grunderna för att en rättslig åtgärd skall anses som ogiltig framgår av dessa bestämmelser.

111. Det står klart att en nationell bestämmelse enligt vilken en betalningsanmodan är ogiltig när en del av den i betalningsanmodan konstaterade skulden inte kan utkrävas får till följd att systemet för uppbörd av skatter och andra avgifter till gemenskapen blir mindre effektivt. Så länge detta sker utan diskriminering, blir systemet emellertid inte mindre effektivt än motsvarande system för uppbörd av nationella skatter, då bestämmel-

44 — 66/79, 127/79 och 128/79, Rec. s. 1237, punkt 18.
45 — Punkt 20.
46 — Punkt 13.

sen tillämpas även på detta system. För övrigt leder den inte heller till att det blir omöjligt att i praktiken utöva de rättigheter som tillerkänns genom gemenskapsrätten. Myndigheterna kan undvika att en betalningsanmodan blir ogiltig i sin helhet genom att redan från början undanta preskriberade fordringar eller att i händelse av ogiltighet utfärda en ny betalningsanmodan som endast omfattar de fordringar som ännu inte har preskriberats, under förutsättning att det är tillåtet enligt nationell rätt — även när det gäller nationella avgifter — att en ogiltig handling rättas i efterhand.

112. I domen av den 28 juni 1977 i målet Balkan-Import-Export [47] uttalade domstolen att en nationell bestämmelse som förhindrade uppbörd av gemenskapsavgifter inte fick tillämpas i den utsträckning som denna bestämmelse skulle få till följd att räckvidden av bestämmelserna inom gemenskapsrätten ändrades avseende det ekonomiska underlaget, beskattningsvillkoren eller det avgiftsbelopp som fastställs i gemenskapsrätten. Domstolen påpekade särskilt [48] att en nationell myndighet inte kan bevilja en begäran om eftergift av rättviseskäl om denna begäran grundar sig på överväganden avseende det ekonomiskt berättigade i avgiften i fråga.

113. En nationell bestämmelse som den som avses av den hänskjutande domstolen kan, enligt min mening, inte få sådan verkan att gemenskapsrättens räckvidd ändras med avseende på det ekonomiska underlaget, beskattningsvillkoren eller det tvistiga tullbeloppet.

114. I domstolens dom av den 5 mars 1980 i målet Ferwerda [49] framhöll domstolen ännu en gång att det finns anledning att efterforska om en allmän princip eller en särskild bestämmelse i gemenskapsrätten utgör hinder för en nationell bestämmelse som förhindrar uppbörd av en gemenskapsfordran.

115. Enligt min uppfattning finns det i ett fall som det föreliggande vid den nationella domstolen ingen allmän princip inom gemenskapsrätten som utgör hinder för den åberopade nationella bestämmelsen.

116. När det gäller artikel 4 i förordning nr 1697/79, enligt vilken uppbörd vidtas av de behöriga myndigheterna "i enlighet med gällande bestämmelser på området", är det uppenbart att den inte är en "särskild bestämmelse" på sätt som avses i den ovannämnda domen i målet Ferwerda, vilket skulle innebära att hänvisningen till nationell rätt ersattes av en gemenskapsrättslig bestämmelse som innefattade "en ovillkorlig förpliktelse för den berörde näringsidkaren". [50]

117. Sammanfattningsvis kan vi således konstatera dels att villkoren för att åtgärder som vidtas av de nationella myndigheterna i syfte att uppbära importtull i efterhand skall vara giltiga faller under nationell rätt, dels att gemenskapsrätten inte utgör ett hinder för

47 — 118/76, Rec. s. 1177, punkt 5.
48 — Ibidem.
49 — 265/78, Rec. s. 617, punkt 14.
50 — Ibidem, punkterna 18 och 20.

att det i nationell rätt föreskrivs att en betalningsanmodan är ogiltig i sin helhet när en del av den fordran som avses i denna anmodan är preskriberad med tillämpning av artikel 2.1 i förordning nr 1697/79.

Den femte frågan

118. Med denna fråga vill den hänskjutande domstolen i huvudsak veta om artikel 4 i förordning nr 2164/91 [51] skall tolkas på så sätt att när det tullbelopp som inte har uppburits är lika med eller överstiger 2 000 ecu är de nationella myndigheterna inte skyldiga att vända sig till kommissionen för ett beslut avseende möjligheten att inte inleda ett uppbördsförfarande i efterhand av tull, om de anser att villkoren i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 inte är uppfyllda. Den nationella domstolen vill även att tillämpningsvillkoren för artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 klargörs med hänsyn till sådana omständigheter som i den föreliggande tvisten vid den nationella domstolen, så att den kan bedöma om sökandena vid den nationella domstolen hade rätt att förvänta sig att ett uppbördsförfarande i efterhand inte inleddes mot dem och om således de behöriga nationella myndigheterna var skyldiga att hänskjuta frågan till kommissionen.

119. Denna fråga uppkommer endast om varucertifikaten EUR.1 efter en kontroll i efterhand har ansetts som ogiltiga.

51 — Se ovan punkt 21.

Hänskjutande till kommissionen

120. Det förefaller som om de behöriga myndigheterna enligt artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 — vars lydelse vi erinrat om i punkt 20 ovan — tillerkänns en rätt att skönsmässigt besluta att inte uppbära tull under förutsättning att de tre villkor som anges i denna bestämmelse är uppfyllda. I artikeln föreskrivs nämligen att "de behöriga myndigheterna kan avstå från att inleda ett uppbördsförfarande i efterhand".

121. Denna bestämmelse måste emellertid enligt fast rättspraxis tolkas så att när de angivna villkoren är uppfyllda har gäldenären rätt att förvänta sig att ett uppbördsförfarande inte inleds mot honom. [52] Enligt bestämmelsen är således de behöriga nationella myndigheternas beslutanderätt inte skönsmässig. [53]

122. När det gäller hänskjutandet till kommissionen föreskrivs detta på följande sätt i

52 — Se dom av den 22 oktober 1987, Foto-Frost (314/85, Rec. s. 4199, punkt 22), av den 23 maj 1989, Top Hit Holzvertrieb mot kommissionen (378/87, Rec. s. 1359, punkt 18), av den 12 juli 1989, Binder (161/88, Rec. s. 2415, punkt 16), av den 27 juni 1991, Mecanarte (C-348/89, Rec. s. I-3277, punkt 12), samt av den 4 maj 1993, Weis (C-292/91, Rec. s. I-2219, punkt 15).

53 — Se ovannämnda dom i målet Mecanarte, punkt 14.

artikel 4 första stycket i förordning nr 2164/91, för de fall där det belopp som inte har uppburits är lika med eller överstiger 2 000 ecu:

"När den behöriga myndigheten i den medlemsstat där misstaget har begåtts antingen finner att villkoren i artikel 5.2 i den grundläggande förordningen är uppfyllda eller när den är tveksam om räckvidden av kriterierna i denna bestämmelse med hänsyn till ärendet i fråga, hänskjuter denna myndighet ärendet till kommissionen så att ett beslut kan fattas i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artiklarna 5, 6 och 7."

123. Syftet med denna artikel är att fastställa tillämpningsvillkoren för artikel 5.2 i förordning nr 1697/79, enligt vilken det i vissa fall är tillåtet att avstå från att inleda ett uppbördsförfarande. I överensstämmelse med domstolens rättspraxis [54] avseende artikel 4 i förordning nr 1573/80 [55] — en förordning som i tur och ordning ersatts av förordning nr 2380/89 [56] samt, med samma lydelse som denna, förordning nr 2164/91 — framgår det att artikel 4 första stycket i förordning nr 2164/91 inte avser det fallet då de behöriga myndigheterna är övertygade om att villkoren i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 inte är uppfyllda och då de således anser att ett uppbördsförfarande skall inledas.

124. När de behöriga myndigheterna anser att de skall inleda ett uppbördsförfarande mot bakgrund av att gäldenären inte har rätt till befrielse från erläggandet av tull, är de med andra ord inte skyldiga att hänskjuta frågan till kommissionen. I ett sådant fall står det den berörde fritt att väcka talan mot deras beslut vid en nationell domstol. Gemenskapsrättens enhetliga tillämpning kan då säkerställas av domstolen inom ramen för en begäran om förhandsavgörande. [57]

Villkor för att inte uppbära tull i efterhand

125. Som domstolen har påpekat särskilt i den ovan nämnda domen i målet Foto-Frost [58] och i dom av den 1 april 1993, Hewlett Packard France [59], är de behöriga myndigheternas beslut att avstå från uppbörd i efterhand enligt artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 beroende av följande tre kumulativa villkor:

— Tullen har inte uppburits till följd av ett misstag från de behöriga myndigheternas sida.

54 — Se dom av den 26 juni 1990, Deutsche Fernsprecher (C-64/89, Rec. s. I-2535, punkt 12) samt ovannämnda dom i målet Mecanarte, punkt 32.

55 — Se ovan punkt 21.

56 — Ibidem.

57 — Se ovannämnda dom i målet Deutsche Fernsprecher, punkt 13, och i målet Mecanarte, punkt 33.

58 — Punkterna 24, 25 och 26.

59 — C-250/91, Rec. s. I-1819, punkt 13.

— Gäldenären har handlat i god tro, det vill säga han har inte kunnat upptäcka de behöriga myndigheternas misstag.

— Gäldenären har följt bestämmelserna i den gällande lagstiftningen i fråga om tulldeklarationen.

126. När en talan är anhängig vid domstolen avseende en prövning av giltigheten av ett beslut fattat av kommissionen inom ramen för artikel 6 i förordning nr 2164/91 om tillämpning av artikel 5.2 i förordning nr 1697/79, kan domstolen kontrollera att de omständigheter föreligger som utgör grunden för beslutet och de rättsliga bedömningar som gemenskapsinstitutionen har gjort när dessa har påstått vara oriktiga. [60]

127. Vid begäran om förhandsavgörande om tolkning i fall där frågan inte redan har hänskjutits till kommissionen har domstolen, som redan till stor del har klargjort innehållet i de tre villkoren som föreskrivs i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79, vid upprepade tillfällen erinrat om att det är den nationella domstolens sak att bedöma om villkoren med hänsyn till omständigheterna i det föreliggande fallet är uppfyllda. [61]

128. I den föreliggande begäran om förhandsavgörande åligger det därför den nationella domstolen att bedöma om de tre villkor som uppställs genom ovannämnda domar i målen Foto-Frost och Hewlett Packard France är uppfyllda med beaktande av de endast i detta avseende relevanta omständigheterna i det anhängiga målet.

129. Dessa tre villkor skall nu granskas med avseende på den fråga som ställts av den nationella domstolen.

a) Misstag från de behöriga myndigheternas sida

130. I den ovan nämnda domen i målet Mecanarte underströk domstolen [62] att syftet med artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 är att utgöra ett skydd för de berättigade förväntningar som gäldenären har på att samtliga de omständigheter som utgör grund för beslutet att uppbära tullavgifter eller ej är riktiga.

131. För det första fann domstolen [63] att begreppet misstag inte kan begränsas till enkla räknefel eller skrivfel, utan det innefattar alla typer av misstag genom vilka det fattade beslutet förvanskas, nämligen även en

60 — Ovannämnda dom i målet Foto-Frost, punkt 23.

61 — Se ovannämnda dom i målet Deutsche Fernsprecher, punkt 23, och dom av den 8 april 1992, Beirafrio (C-371/90, Rec. s. I-2715, punkt 21), av den 16 juli 1992, Belovo (C-187/91, Rec. s. I-4937, punkterna 17 och 20), samt ovannämnda dom i målet Hewlett Packard France, punkt 22.

62 — Punkt 19.

63 — Ibidem, punkt 20.

felaktig tolkning eller tillämpning av de relevanta bestämmelserna.

132. För det andra fann domstolen [64] att varje myndighet som inom ramen för sina befogenheter lämnar uppgifter som är relevanta för uppbörd av tull och som därigenom kan skapa berättigade förväntningar hos gäldenären skall anses som en "behörig myndighet". Domstolen har tillagt att detta gäller särskilt de tullmyndigheter i den exporterande medlemsstaten som handlägger tulldeklarationen.

133. För det tredje fann domstolen [65] att gäldenärens berättigade förväntningar endast bör skyddas i enlighet med artikel 5.2 om det är ett misstag från de behöriga myndigheternas sida som har skapat grunden för gäldenärens förväntningar, det vill säga om misstagen kan hänföras till ett aktivt handlande från de behöriga myndigheternas sida.

134. Sökandena vid den nationella domstolen hävdar att såväl tullmyndigheten på Färöarna som tullmyndigheterna i Förenade kungariket har gjort en felaktig tolkning eller tillämpning.

135. När det gäller tullmyndigheterna i den importerande staten anser jag det inte möjligt att hävda att de begår ett sådant misstag när de beviljar förmånsbehandling endast på grundval av ett varucertifikat EUR.1 utan att känna till de särskilda omständigheter som skulle kunna utesluta att varorna fick ursprungsstatus, det vill säga besättningens sammansättning på vissa fartyg och metoden att bearbeta räkor av olika ursprung samtidigt. Det kan antas att ett varucertifikat EUR.1 endast godtas med förbehåll för den kontroll i efterhand som föreskrivs i gemenskapsbestämmelserna.

136. Vad gäller de behöriga myndigheterna i en stat eller inom ett territorium som inte ingår i gemenskapen utgör det misstag som begicks vid utfärdandet av certifikaten EUR.1 — oberoende av att exportören inte uppvisat handlingar avseende råvarornas status (en omständighet som understrukits i gemenskapens utredningsrapport) — i själva verket en felaktig tolkning och tillämpning, då dessa myndigheter, även efter det att de fått kännedom om vad som konstaterats i utredningen, vidhåller att de utfärdade certifikaten är giltiga, det vill säga att varorna borde anses ha ursprungsstatus.

137. I sitt svar på domstolens frågor [66] hänvisar kommissionen till en skrivelse av den 5 juli 1990, genom vilken generaltullstyrelsen på Färöarna skulle ha erinrat färöiska företag om att de inte kunde begära varucertifikat EUR.1 för räkor som i obearbetat skick

64 — Ibidem, punkt 22.

65 — Ibidem, punkt 23.

66 — Svar på fråga nr 2 c.

härrör från tredje land. Det kan påpekas att en sådan omständighet, om den kontrolleras, skulle kunna utgöra bevis för att ett misstag inte har begåtts av de behöriga myndigheterna, vilket således skulle utgöra hinder för tillämpningen av artikel 5.2 i förordning nr 1697/79.

138. Huvudfrågan i ett mål som det vid den nationella domstolen är om tullmyndigheten i en stat eller inom ett territorium som inte ingår i gemenskapen kan anses som en "behörig myndighet" på sätt som avses i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79.

139. I ovannämnda dom i målet Mecanarte verkar domstolen ha gjort en vid definition av begreppet behörig myndighet genom att i allmänna termer hänvisa till "varje myndighet" utan att uttryckligen begränsa detta begrepp till behöriga myndigheter i en medlemsstat. Detta bekräftas till exempel av domstolens hänvisning längre fram till "i synnerhet" tullmyndigheterna i den exporterande medlemsstaten.

140. Det kan därför inte i princip uteslutas att en tullmyndighet i en stat eller inom ett territorium som inte ingår i gemenskapen, vilken gemenskapen, i enlighet med särskilda bestämmelser i gemenskapslagstiftningen, gör delaktig vid överlämnandet av uppgifter som beaktas för uppbörd av tull, anses som en behörig myndighet i enlighet med artikel 5.2 i förordning nr 1697/79. Detta är fallet även om de behöriga myndigheterna i den importerande medlemsstaten enligt gemenskapsrätten tillåts att vid en kontroll i efterhand inte vara fullständigt bundna av de bedömningar som myndigheten i den stat eller inom det territorium som inte ingår i gemenskapen har gjort. Faktum kvarstår att under den första delen av tullförfarandet har den sistnämnda myndigheten av gemenskapsrätten anförtrotts uppgiften att fastställa den rättsliga statusen för varorna enligt det ifrågavarande tullförfarandet — en bedömning som med förbehåll för senare kontroll har godtagits och beaktats samt använts vid tillämpningen av detta förfarande.

b) Ett misstag som gäldenären rimligen borde ha upptäckt

141. Prövningen av detta villkor omfattar de två första omständigheterna som sökandena har åberopat till stöd för sitt påstående om ett åsidosättande av den grundläggande rätten att äga egendom. [67]

142. Genom ovannämnda dom i målet Deutsche Fernsprecher [68] har understrukits att det är nödvändigt att konkret pröva alla omständigheterna i målet för att avgöra om misstaget borde ha upptäckts av den berörde

67 — Punkt 37 ovan.
68 — Punkterna 18 och 19.

näringsidkaren eller inte och att misstagets närmare beskaffenhet samt näringsidkarens yrkeserfarenhet och noggrannhet i synnerhet skall beaktas i detta avseende.

143. Vad gäller misstagets närmare beskaffenhet finns det anledning att undersöka om bestämmelserna i fråga är komplexa. [69] En enkel genomläsning av förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74 visar att inte något slag av personal undantas eller förbehålls med avseende på definitionen av begreppet "besättning". Likaså framgår att systemet med en bokföringsmässig åtskillnad som skulle ha till syfte att ge hela lasten ursprungsstatus, trots att den består av en obestämd andel räkor med ursprung i tredje land, varken är tillåten enligt eller omnämnd i någon bestämmelse i dessa förordningar. Mot bakgrund av frånvaron av tvetydigheter i gemenskapslagstiftningen förefaller det mig sakna betydelse att den behöriga myndighetens misstag sammanhänger med uppgifter i interna cirkulär, såsom de danska cirkulären av år 1981 och år 1989, som sökandena vid den nationella domstolen har hänvisat till och vars innebörd och räckvidd har diskuterats utförligt under det skriftliga förfarandet. För fullständighetens skull vill jag tillägga att sökandena i sina yttranden [70] har påpekat att de för 17 år sedan antog en tolkning och således en praxis avseende systemet med en bokföringsmässig uppdelning, det vill säga långt innan de ifrågavarande cirkulären och gemenskapslagstiftningen började tillämpas. Slutligen vill jag i alla händelser tillägga att cirkulären har åberopats avseende frågan om systemet med en bokföringsmässig uppdelning men inte avseende besättningens sammansättning.

144. Vad gäller näringsidkarens yrkeserfarenhet finns det anledning att undersöka om det rör sig om en yrkesmässig näringsverksamhet, där den huvudsakliga verksamheten består av import och export, och om näringsidkaren redan hade en viss erfarenhet av handel med varorna i fråga. [71]

145. Vad gäller näringsidkarens noggrannhet kan det påpekas att när erfarna och noggranna näringsidkare inrättar ett system för tulldeklaration som omfattas av särskilda bestämmelser, kan de upptäcka tolkningsfel som i det ifrågavarande fallet, genom att ta del av de nummer av *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* där förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74 publicerades och därigenom få kännedom om de otvetydiga begreppen i den gällande lagstiftningen i fråga. Som domstolen redan har uttalat åligger det en näringsidkare att skaffa kännedom om den gemenskapsrätt som är tillämplig på dennes verksamhet att ta del av relevanta nummer av den officiella tidningen. [72]

69 — Ibidem, punkt 20.

70 — Punkt 20.

71 — Ovannämnda dom i målet Deutsche Fernsprecher, punkt 21.

72 — Se ovannämnda dom i målet Binder, punkt 22, samt dom av den 28 juni 1990, Behn Verpackungsbedarf (C-80/89, Rec. s. I-2659, punkt 14).

146. Det kan för övrigt inte råda någon tvekan om att ett exportkooperativ antingen känner till de relevanta uppgifterna om räkornas ursprung eller är i stånd att få fram dessa uppgifter utan svårighet. Såsom ansvarig enligt artikel 21 i förordning nr 3184/74 för formaliteterna avseende utfärdandet av varucertifikaten är kooperativet skyldigt att avkräva sina leverantörer samtliga bevis för att de levererade varorna i sin helhet eller till viss del är av färöiskt ursprung och vid behov genom bokföringsmässiga medel. Efter att ha jämfört den tillämpliga gemenskapslagstiftningen med de relevanta uppgifterna bör exportören avstå från att begära att varucertifikat EUR.1 utfärdas för varor som inte uppfyller de uppställda kraven.

147. Vad gäller en importör som är ett helägt dotterbolag till exportören kan även denne anses ha en liknande möjlighet att få tillgång till relevanta uppgifter för tillämpningen av förordningarna nr 2051/74 och nr 3184/74.

148. Slutligen är ett tullombud genom själva beskaffenheten av sina arbetsuppgifter ansvarig såväl för betalningen av importtullen som för att de handlingar är riktiga som han överlämnar till tullmyndigheterna. [73] Den omständigheten att ursprungsintygen skulle ha utfärdats av misstag ingår i de yrkesmässiga risker som ett tullombud får ta. [74]

149. Det åligger denne antingen att ta denna risk med i beräkningen vid fastställandet av tullbeloppet eller att införa särskilda villkor i avtalet med uppdragsgivaren för att förbehålla sig rätten att väcka talan mot denne för den händelse risken skulle materialiseras.

150. I vart fall är förordning nr 1697/79 inte i större utsträckning än rådets förordning (EEG) nr 1430/79 av den 2 juli 1979 om återbetalning eller eftergift av import-eller exporttullar [75], ändrad genom rådets förordning (EEG) nr 3069/86 av den 7 oktober 1986 [76], avsedd att under alla omständigheter skydda tullombud mot deras klienters insolvens [77] eller mot omöjligheten av att övervältra tullar uppburna i efterhand på dessa.

151. Likaledes gäller att förordning nr 1697/79 inte har till syfte att under alla omständigheter skydda en exportör eller importör mot en omöjlighet att övervältra kostnaden för tullar uppburna i efterhand på

73 — Dom av den 13 november 1984, Van Gend & Loos och Expeditiebedrij Wim Bosman mot kommissionen (98/83 och 230/83, Rec. s. 3763, punkt 16).

74 — Ibidem, punkt 17.

75 — EGT nr L 175, s. 1. Denna förordning har upphävts efter konsolidering genom artikel 251 i förordning nr 2913/92.

76 — EGT nr L 286, s. 1.

77 — Ibidem, punkt 16, vad gäller förordning nr 1430/79.

sina kunder. Detta är en risk som inom vissa gränser kan bli föremål för särskilda avtalsvillkor.

152. Denna förordning syftar endast till att skydda gäldenärerna själva mot ett ingrepp i deras egendom i de fall då myndigheternas misstag inte rimligen kunde upptäckas.

153. I vart fall finns det anledning att påminna om att domstolen i ovannämnda dom i målet Hewlett Packard France [78] även uttalade sig om tolkningen av artikel 13.1 i förordning nr 1430/79.

154. I denna artikel föreskrivs:

"1. Importtullar får återbetalas eller efterges i särskilda fall ... som följer av omständigheter vid vilka varken oriktigheter eller uppenbar vårdslöshet kan tillskrivas den person det gäller."

155. Domstolen uttalade att denna bestämmelse och artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 har samma syfte, det vill säga att begränsa betalning i efterhand av import-eller exporttull till de fall då en sådan betalning är befogad och då den är förenlig med en grundläggande princip, såsom principen om berättigade förväntningar. Domstolen drog därav slutsatsen att om det föreligger en möjlighet att upptäcka misstaget i den mening som avses i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 motsvarar detta uppenbar vårdslöshet eller oriktigheter i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79.

156. Emellertid föreskrivs enligt artikel 4.2 c i kommissionens förordning (EEG) nr 3799/86 av den 12 december 1986 om tillämpningsföreskrifter för artiklarna 4 a, 6 a, 11 a och 13 i rådets förordning (EEG) nr 1430/79 om återbetalning eller eftergift av import-eller exporttullar [79] följande avseende artikel 13 i förordning nr 1430/79:

"2) Följande förhållanden är inte i sig sådana särskilda förhållanden som följer av omständigheter vid vilka varken oriktigheter eller uppenbar vårdslöshet kan tillskrivas den person det gäller:

...

78 — Punkt 46.

79 — EGT nr L 352, s. 19.

c) överlämnandet, även i god tro, för beviljande av förmånsbehandling i tullhänseende för varor som deklarerats för fri omsättning, av handlingar som senare befinns vara felaktiga, förfalskade eller ogiltiga för beviljande av denna förmånsbehandling i tullhänseende."

157. Denna bestämmelse jämförd med ovannämnda dom i målet Hewlett Packard France utgör således ett hinder för att man i princip medger att utfärdandet av ogiltiga ursprungsintyg skulle medföra att de behöriga myndigheternas misstag inte rimligen kan upptäckas.

158. Innan jag går in på innehållet i det tredje villkoret för tillämpning av artikel 5.2 i förordning nr 1697/79, kan jag redan nu dra den slutsatsen att förslaget att pröva problemet med den utgångspunkten att den grundläggande rätten att äga egendom har åsidosatts inte är relevant.

159. En nationell domstol skulle nämligen med hänsyn till de tolkningskriterier som domstolen kommer att avge och omständigheterna i det anhängiga målet komma att avgöra

— antingen att de behöriga myndigheternas misstag rimligen borde ha upptäckts, vilket kommer att innebära att de påståenden som de två första som sökandena vid den nationella domstolen har framfört [80] saknar grund,

— eller att de behöriga myndigheternas misstag inte rimligen borde ha upptäckts, med den följden att gäldenärerna hade rätt att förvänta sig att det inte skedde en uppbörd i efterhand [81], varvid påståendet om att den grundläggande rätten att äga egendom åsidosatts förefaller irrelevant.

c) Samtliga bestämmelser i den gällande lagstiftningen har följts i fråga om tulldeklarationen

160. Detta tredje villkor innebär att deklaranten är skyldig att överlämna alla uppgifter som är nödvändiga för det ifrågavarande tullförfarandet till de behöriga tullmyndigheterna.

161. När det gäller en förmånsbehandling som är beroende av varornas

80 — Se punkt 37 ovan.

81 — Om för övrigt även det tredje villkoret för tillämpning av artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 är uppfyllt.

ursprungsstatus, måste den näringsidkare som begär utfärdande av varucertifikaten särskilt förete samtliga bevis för varornas ursprung.

162. Om en last innehåller varor både med och utan ursprungsstatus, skall detta anmälas och fördelningen av ursprunget i de olika delarna av lasten bevisas av näringsidkaren.

163. Jag föreslår således följande svar på de frågor som i begäran om förhandsavgörande har ställts av High Court of Justice, Queen's Bench Division:

1) Vid tillämpningen av rådets förordning (EEG) nr 2051/74 av den 1 augusti 1974 om tullförfarande avseende vissa produkter med ursprung i och som införts från Färöarna samt kommissionens förordning (EEG) nr 3184/74 av den 6 december 1974 om definition av begreppet ursprungsvaror och formerna för administrativt samarbete för tillämpningen av tullförfarandet avseende vissa varor med ursprung i och som införts från Färöarna faller bestämmelserna om bevisbördan och bevismedlen för varornas ursprungsstatus eller icke ursprungsstatus under gemenskapsrätten.

Dessa bestämmelser är följande:

— Bevisbördan för varornas ursprungsstatus åvilar exportören i förhållande till tullmyndigheten på Färöarna och till näringsidkaren som ansvarar för importformaliteterna i förhållande till den importerande staten.

— Den färöiske exportören kan med alla medel bevisa varornas ursprung i förhållande till tullmyndigheten på Färöarna.

— I förhållande till den importerande staten bevisas varornas ursprungsstatus genom uppvisandet av ett varucertifikat EUR.1 som utfärdats av tullmyndigheten på Färöarna.

— Bevisning om motsatsen ankommer på de behöriga tullmyndigheterna och kan göras med alla medel.

Den nationella domstolen skall säkerställa att dessa bestämmelser iakttas och bedöma bevisvärdet av de uppgifter som åberopas av vardera parten vid den bevisprövning som den nationella domstolen svarar för.

2) Den importerande medlemsstatens tullmyndigheter kan själva, utan att hänskjuta frågan till Ursprungskommittén som avses i artikel 4.1 i förordning nr 2051/74, besluta att inte godta varucertifikat EUR.1, eftersom de på grundval av en utredningsrapport upprättad av företrädare för kommissionen anser att dessa certifikat inte är giltiga, även om den behöriga tullmyndigheten på Färöarna bestrider slutsatserna i rapporten och bekräftar att de utfärdade certifikaten är giltiga.

3) a) De kriterier enligt vilka fartyg från Färöarna definieras i bilaga IV till rådets förordning nr 2051/74 samt den förklarande noten 4 i bilaga I till kommissionens förordning nr 3184/74 skall läsas kumulativt.

b) Med begreppet "besättning" som förekommer i dessa bestämmelser skall förstås samtliga personer som deltar i manövreringen och driften av fartyget, däribland de uppgifter som har samband med den ekonomiska verksamhet som utövas ombord på detta fartyg. Begreppet omfattar de personer som anställts i enlighet med en överenskommelse med ett företag i ett tredje land för att arbeta på fartyget som praktikanter eller som okvalificerad maskinpersonal, oavsett om dessa personer avlönas av fartygets redare eller av företaget i tredje land och oavsett om de är fast eller tillfälligt knutna till fartyget.

c) När råvaror från fiske inte bearbetas åtskilt med hänsyn till om de har ursprungsstatus eller inte, åligger det exportören att med alla medel, särskilt genom bokföringsmässiga metoder, bevisa den exakta andelen och således den kvantitet av varor med ursprungsstatus som ingår i den färdiga produk-

ten, då endast denna kvantitet är berättigad att omfattas av förmånsbehandlingen. Om det vid en kontroll i efterhand visar sig att ett sådant bevis inte har företetts i samband med varje last, kan de behöriga myndigheterna i den importerande medlemsstaten utta tull som motsvarar det belopp som skulle kunna utkrävas för det fall varornas ursprung i varje last hade stått i proportion till de råvarors ursprung som kommit in till fabriken under importåret.

4) Villkoren för att de rättsakter skall vara giltiga som de nationella myndigheterna har antagit i syfte att i efterhand uppbära importtull enligt rådets förordning (EEG) nr 1697/79 av den 24 juli 1979 om uppbörd i efterhand av import- eller exporttullar, som inte har utkrävts av gäldenären, för varor som hänförts till ett tullförfarande som medför skyldighet att betala sådana tullar faller under nationell rätt. Gemenskapsrätten utgör inte ett hinder för att det i en nationell bestämmelse föreskrivs att en betalningsanmodan är ogiltig i sin helhet när en del av den fordran som avses i denna anmodan är preskriberad i enlighet med artikel 2.1 i ovannämnda förordning nr 1697.

5) a) Artikel 4 i kommissionens förordning (EEG) nr 2164/91 av den 23 juli 1991 om tillämpningsbestämmelser för artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 skall tolkas på så sätt att när det tullbelopp som inte uppburits är lika med eller överstiger 2 000 ecu är de nationella myndigheterna inte skyldiga att vända sig till kommissionen för ett beslut avseende möjligheten att inte inleda uppbörd i efterhand, om de anser att villkoren i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 inte är uppfyllda.

b) Artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 skall tolkas enligt följande:

— De behöriga myndigheternas misstag kan bestå i räknefel, skrivfel, tolknings-eller tillämpningsfel i förekommande fall begått av tullmyndigheten i en stat eller inom ett territorium som inte ingår i gemenskapen och som gemenskapen har gjort delaktig vid överlämnandet av uppgifter som beaktas för uppbörd av tull.

— För att kontrollera om misstaget rimligen kunde ha upptäckts av gäldenären är det nödvändigt att

— undersöka om bestämmelserna i fråga är komplexa eller om villkoren tvärtom är otvetydiga,

— beakta den berörda näringsidkarens yrkeserfarenhet,

— bedöma näringsidkarens noggrannhet genom att i förekommande fall beakta hans möjlighet att få kännedom om tillämpliga gemenskapsbestämmelser samt att själv känna till eller utan svårighet kunna ta reda på de relevanta omständigheter som omfattas av dessa bestämmelser eller även genom att undersöka om näringsidkaren på grund av själva beskaffenheten av verksamheten är ansvarig för såväl betalningen av avgiften som för att de handlingar som han uppvisar för tullmyndigheterna är riktiga.

— Gäldenären skall ha iakttagit samtliga bestämmelser i den gällande lagstiftningen i fråga om tulldeklaration, det vill säga han skall framför allt ha överlämnat alla uppgifter som är nödvändiga till de behöriga tullmyndigheterna för att tullförfarandet i fråga skall kunna tillämpas, vid behov uppdelat i förhållande till att varorna i lasten faller under olika bestämmelser.

Den nationella domstolen skall på grundval av dessa tolkningskriterier bedöma om villkoren för tillämpning av artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 är uppfyllda.